

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 241/2017-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. mája 2017 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Kašubom, PhD., Holubyho 51, Martin, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5 CoP 49/2015 z 15. decembra 2015 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Cdo 81/2016 z 26. októbra 2016 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. januára 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 5 CoP 49/2015 z 15. decembra 2015 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 6 Cdo 81/2016 z 26. októbra 2016 (spolu ďalej aj „napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu“).

2. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že 9. júna 2015 vyhlásil Okresný súd Martin (ďalej len „okresný súd“) rozsudok sp. zn. 16 P 162/2014 o návrhu navrhovateľky na rozvod manželstva a úpravu rodičovských práv a povinností k maloletým deťom na čas po rozvode. Okresný súd manželstvo navrhovateľky a sťažovateľa rozviedol (prvý výrok), zveril maloleté deti na čas po rozvode do osobnej starostlivosti navrhovateľky, ktorá ich bude zastupovať a spravovať ich majetok (druhý výrok), v treťom výroku uložil povinnosť sťažovateľovi prispievať na výživu maloletých detí (250 € na maloletú dcéru a 150 € na maloletého syna). Vo štvrtom výroku vo zvyšnej časti návrh navrhovateľky zamietol, v piatom výroku styk detí so sťažovateľom neupravil, pretože to nikto z účastníkov ani nežiadal, a v šiestom výroku im nepriznal trovy konania (zistené aj z rozsudku okresného súdu v databáze ASPI, ktorý nebol priložený k sťažnosti, pozn.).

3. Sťažovateľ podal proti uvedenému rozsudku 27. júla 2015 odvolanie prostredníctvom svojho právneho zástupcu (uviedol v ňom, že smeruje proti všetkým jeho výrokom, pozn.), v ktorom ako dôvody bližšie uviedol: *„Je pravdou, že s rozvodom manželstva som súhlasil, rovnako ako so starostlivosťou o maloleté deti po rozvode manželstva. Preto odvolanie proti I., II., IV., V. a VI. výroku podávam len z toho dôvodu, že výška určenej vyživovacej povinnosti v III. výroku napadnutého rozsudku znamená pre mňa istotu trestnoprávneho postihu. Určenie začiatku plnenia vyživovacej povinnosti v celkovej sume 400,- EUR mesačne sa viaže na právoplatnosť výroku o rozvode manželstva Túto právoplatnosť musím odložiť do času rozhodnutia odvolacieho súdu, pretože už v priebehu prvých troch mesiacov by som zrejme naplnil všetky znaky skutkovej podstaty prečinu zanedbania povinnej výživy v zmysle ustanovenia § 208 ods. 1 Tr. zák. Preto nemám*

na výber a musím zahrnúť do odvolania aj I., II., IV, V. a VI. výrok. V ďalšom sa budem venovať odôvodneniu odvolania vo vzťahu k III výroku napadnutého rozsudku...“

4. V odvolaní sťažovateľ okresnému súdu ďalej vyčítal, že pri určení výšky výživného nedostatočne zistil skutkový stav, nevykonal potrebné dôkazy v prospech sťažovateľa a jeho výrok v bode III (týkajúci sa určenia výšky výživného a odôvodnenia jeho majetkových pomerov, pozn.) je neodôvodnený a arbitrárny. K tomu v závere odvolania uviedol:

„Navyše, výrok takejto povahy má pre mňa ďalekosiahle dôsledky. Je pre mňa likvidačný nielen po ekonomickej stránke, ale aj tým, že hrozí stratou mojej bezúhonnosti z trestnoprávneho hľadiska.

Vzhľadom na vyššie uvedené navrhujem, aby odvolací súd postupom podľa § 214 ods. 2 OSP vydal v zmysle ustanovenia § 220 a § 223 OSP rozsudok, ktorým zmení napadnutý V. výrok rozsudku prvostupňového súdu tak, že ma zaviazne, počnúc dňom právoplatnosti výroku o rozvode manželstva, k povinnosti prispievať na výživu maloletej dcéry [REDAKOVANÉ] mesačne sumou 130,- EUR a na výživu maloletého syna [REDAKOVANÉ] mesačne sumou 80,- EUR, vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky.

Zároveň navrhujem, aby odvolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.“

5. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 5 CoP 49/2015 z 15. decembra 2015 potvrdil rozsudok okresného súdu v odvolaní napadnutej časti (o určení výživného k maloletým deťom na čas po rozvode manželstva, pozn.). V ostatných častiach (výrokoch) ponechal rozsudok okresného súdu nedotknutý.

6. Následne podal sťažovateľ proti rozsudku krajského súdu 11. marca 2016 dovolanie, v ktorom namietal, že mu bola odňatá možnosť konať pred súdom [(§ 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“)], pretože podal odvolanie proti všetkým výrokom prvostupňového súdu (zaplatil aj súdny poplatok za odvolanie) a napriek tomu o jeho opravnom prostriedku odvolací súd riadne nekonal. Najvyšší súd však jeho dovolanie odmietol a podľa sťažovateľa *«úplne opomenul ústavnú rovinu a vlastne aj pro*

futuro „posvätil“ postup odvolacieho súdu pri ignorovaní skutočného rozsahu odvolania. Ja som „nešpekuloval“ – uviedol som, že určené výživné na čas po rozvode je pre mňa likvidačné».

7. Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vo veci samej vydal vo veci nález, ktorým vysloví, že jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a „základné právo na účinný prostriedok nápravy“ podľa čl. 13 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu (pozri bod 1) porušené boli. Žiada tiež, aby ústavný súd zrušil napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie. Napokon sa domáha aj priznania trov právneho zastúpenia v sume 312,34 €.

II.

8. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže

ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, I. ÚS 84/2015). Úloha ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní návrhu nespočíva v tom, aby určil, či preskúmanie veci predloženej navrhovateľom odhalí existenciu porušenia niektorého z práv alebo slobôd zaručených ústavou, ale spočíva len v tom, aby určil, či toto preskúmanie vylúči akúkoľvek možnosť existencie takéhoto porušenia. Ústavný súd teda môže pri predbežnom prerokovaní odmietnuť taký návrh, ktorý sa na prvý pohľad a bez najmenej pochybnosti javí ako neopodstatnený (I. ÚS 4/00, III. ÚS 109/2017).

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru má každý právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

12. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu

ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 ústavy je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Základné právo na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní.

13. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Podľa konštantnej judikatúry sa úloha ústavného súdu obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa tak môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

14. Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu súčasťou práva na spravodlivý súdny proces nie je to, aby účastník konania bol v akomkoľvek konaní pred všeobecným súdom úspešný vrátane odvolacieho konania či konania o dovolaní. Z toho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníka konania. Procesný postoj účastníka konania zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť všeobecného súdu akceptovať jeho návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Všeobecný súd je však povinný na všetky tieto procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom účastník konania uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich

uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu (IV. ÚS 252/04, IV. ÚS 329/04, IV. ÚS 340/04, III. ÚS 32/07).

15. V tejto súvislosti ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky na uskutočnenie odvolacieho konania, resp. dovolacieho konania, patrí do výlučnej právomoci odvolacieho súdu, resp. dovolacieho súdu, t. j. krajského súdu a najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, ktorých sústavu završuje najvyšší súd (*mutatis mutandis* II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00).

16. Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a práva na účinný prostriedok nápravy podľa čl. 13 dohovoru napadnutými rozhodnutiami krajského súdu a najvyššieho súdu z dôvodov uvedených v bodoch 3 až 7. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že podstatou sťažnosti je nespokojnosť sťažovateľa s výrokom konajúcich súdov týkajúcim sa výšky jeho vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom vo veci rozvodu jeho manželstva a úpravy práv a povinností rodičov k maloletým deťom. Nosnými sa javia dôvody, že napriek tomu, že podal odvolanie (formálne, pozn.) proti všetkým výrokom prvostupňového rozsudku, odvolací súd rozhodol iba o časti jeho námietok (výživnom, pozn.) – III. výrok potvrdil a ostatné výroky ponechal nedotknuté (teda podľa názoru sťažovateľa o nich nerozhodol, pozn.). Vecou sa následne zaoberal aj dovolací súd, ktorý v tomto prípade tiež nezistil odňatie možnosti konať pred súdom [§ 237 ods. 1 písm. f) OSP] a dovolanie odmietol ako neprípustné.

17. Ústavný súd k tomu uvádza, že pri svojej rozhodovacej činnosti vychádza predovšetkým z materiálneho chápania (porušenia) základných práv a slobôd, ktorému práve v rozsahu opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) podaných sťažovateľom v posudzovanej právnej veci, ako aj obsahu samotnej sťažnosti podanej ústavnému súdu nezodpovedajú (*prima facie*) sťažovateľom uvádzané nosné dôvody majúce podľa jeho názoru smerovať k porušeniam ústavného významu. Ak totiž priamo v odvolaní sťažovateľ explicitne uvádza ako dôvod podaného odvolania (iba) vyhnutie sa prípadnému trestnému postihu pre neplatenie výživného a navyše odvolanie, čo do samotného rozvodu a ani ďalších výrokov nijako neodôvodnil (naopak, počas prvostupňového konania s ním vyslovil súhlas, čo potvrdzuje aj v podanom odvolaní), potom rovnako aj ústavný súd považuje prístup sťažovateľa pri obrane jeho práv za účelový, ktorému nie je možné poskytnúť ochranu, ale naopak, takýto prístup možno označiť skôr za zneužitie práva. Uvedená okolnosť je o to významnejšia, že sa jej dopustil kvalifikovaný právny zástupca sťažovateľa (advokát), ktorému by podstata ústavného prieskumu mala byť predovšetkým známa. Napriek formálnemu označeniu práv, ktoré mali byť v prípade sťažovateľa porušené, sťažnosť neobsahuje takú ústavnoprávnú argumentáciu, ktorá by bola v podstatnej príčinnej súvislosti s napadnutými súdnymi konaniami.

18. Ústavný súd je toho názoru, že napadnuté rozhodnutia krajského súdu a najvyššieho súdu, ktoré boli priložené k sťažnosti, nie sú arbitrárne alebo svojvoľné, a teda námietky sťažovateľa nemajú svoje reálne opodstatnenie. Keďže ústavný súd nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by tieto napadnuté rozhodnutia porušovali alebo popierali zmysel základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie týchto práv, odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

19. Ako zjavne neopodstatnenú posúdil ústavný súd aj tú časť sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie čl. 13 dohovoru (práva na účinný prostriedok nápravy), hoci toto právo sťažovateľ, kvalifikovane zastúpený právnym zástupcom, bližšie v sťažnosti neodôvodnil, čiže sťažnosť v tejto časti nie je ani riadne odôvodnená (§ 20 ods. 1 zákona

o ústavnom súde), a nespĺňa tak ani zákonom predpísané náležitosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde. Náležitosti napokon neobsahuje ani splnomocnenie zo 17. januára 2017, pretože v ňom nie je konkretizovaná vec, ktorej sa zastupovanie pred ústavným súdom týka.

20. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa už ústavný súd ďalšími návrhmi sťažovateľa nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. mája 2017